

WEST BENGAL STATE UNIVERSITY
B.A. Honours PART-III Examination, 2016

SANSKRIT-HONOURS

Paper-SANA-VII

Time Allotted: 4 Hours

Full Marks: 100

The figures in the margin indicate full marks.

Candidates should answer in their own words and adhere to the word limit as practicable.

UNIT-I

[Marks – 60]

1. अधस्तनेषु प्रश्नद्वयं समाधेयम् – 13×2 = 26
- (a) समवायस्य लक्षणमुल्लिख्य व्याख्यायताम्। संयोगसमवाययोः को भेदः? 8+5
- (b) को नामाभावः? कति भेदाः तस्य? सोदाहरणं सलक्षणं सर्वं वर्णनीयम्। 2+2+9
- (c) किं नाम परार्थानुमानम्? तस्य पञ्च अवयवाः लक्षणोदाहरणाभ्यां प्रकटीक्रियन्ताम्। 4+9
- (d) प्रत्यक्षलक्षणं सम्यक् निरूप्यताम्। प्रत्यक्षस्य कति भेदाः? सर्वं विशदम् आलोचनीयम्। 3+3+7
2. अधस्तनेषु प्रश्नद्वयं समाधीयताम् – 12×2 = 24
- (a) अधोलिखितेषु युगलद्वयस्य भेदः प्रदर्शनीयः – 6×2 = 12
- (i) स्मृतिः प्रत्यभिज्ञा च ।
- (ii) सामान्यं विशेषश्च ।
- (iii) समवायिकारणम् असमवायिकारणं च ।
- (iv) पक्षः विपक्षश्च ।

- (b) निम्नलिखितेषु द्वयोः व्याख्या कार्या –
(i) शब्दगुणकमाकाशम् ।
(ii) चलन्नात्मकं कर्म ।
(iii) रूपरहितस्पर्शवान् वायुः ।
(iv) साध्याभावव्याप्तो हेतुर्विरुद्धः ।

- (c) अधोलिखितेषु अनुमानेषु द्वयोः हेत्वाभासनिरूपणं कार्यम् :-
(i) शब्दो नित्यः शब्दत्वात् ।
(ii) घटो द्रव्यं सत्त्वात् ।
(iii) हृदो वह्निमान् धूमात् ।
(iv) सर्वमनित्यं प्रमेयत्वात् ।

3. अधस्तनेषु किमपि द्वयं विशदयताम् –

2×5 = 10

- (a) उपमितिः ।
(b) पृथिवी ।
(c) पक्षधर्मता ।
(d) करणम् ।

UNIT-II

[Marks – 40]

4. Answer *any one* question from the following :

12×1 = 12

- (a) Give a short account of the main aspects of cārvāka materialism.
(b) Discuss Vaiśeṣika atomism.
(c) Give a brief account of 'self' as found in different schools of Indian philosophy.

5. Write short notes on *any two* of the following:

6×2 = 12

अष्टाङ्गिकमार्गः; अध्यासः; कणादः; स्याद्वादः।

6. Answer *any eight* questions from the following:

2×8 = 16

- (a) Who was Śabarāsvāmin?
(b) Who was the first Tirthāṅkara of Jainism?

- (c) In what sense is the world unreal according to Śaṅkara?
- (d) Who wrote the commentary on Kapila's *sūtras*?
- (e) Who is the author of *Nyāya Kusumāñjali*?
- (f) To which system of philosophy does the work *Vivekacūḍamaṇi* belong?
- (g) Who is the author of *Arthasaṃgraha*?
- (h) Name the four chapters of *Yogasūtra*.
- (i) What are the pañca-skandhas of Buddhism?
- (j) How many types of 'सत्ता' are admitted by Śaṅkara? Name them.